

Twee minuten-recensie

Het verhaal van Vlaanderen: aflevering 4 De guldensporenslag

Waarom je de aflevering moet kijken

U heeft altijd al willen weten waarom u nu eigenlijk vrijaf krijgt op 11 juli.

U houdt van authenticiteit in uw voorstellingen van de geschiedenis. De re-enactments zien er top uit en het Middelnederlands klinkt fantastisch.

Waarom je de aflevering beter vermijdt

Documentaires dienen om de geschiedenis te vertellen, niet om het hedendaagse verhaal erover te nuanceren.

Het enige laken waar u iets om geeft, zijn de lakens waar u elke avond onder kruipt.

Zolang de Notre Dame niet hersteld is, vindt u het niet kunnen dat iemand zomaar met een fakkel een kerk kan binnenwandelen.

Wat je kan leren uit deze aflevering

De Guldensporenslag is wellicht de bekendste veldslag in Vlaanderen, maar toch doen er nog altijd zeer veel foute verhalen de ronde. Daarom mocht Tom Waes een hele aflevering enkel en alleen over deze veldslag spreken, om zo voor eens en voor altijd alle mythen de wereld uit te helpen.

De belangrijkste les die deze aflevering wil bijbrengen, is dat de Guldensporenslag een sociale strijd was en geen taalstrijd, zoals die nog al te vaak wordt voorgesteld. De aflevering begint met een contextschets van de sociale dynamiek van de steden in het dertiende-eeuwse graafschap Vlaanderen en bouwt daar het hele verhaal rond. De rijke patriciërs hebben er dankzij de bloeiende lakenindustrie veel macht verkregen, terwijl de ambachten al het harde werk doen maar daar bijna geen vergoeding voor krijgen. Dat leidt natuurlijk tot onvrede en uiteindelijk tot een opstand.

De focus ligt echter zodanig op het sociale aspect, dat de politieke elementen van deze episode bijna volledig uit het zicht verdwijnen. Het conflict kwam namelijk niet alleen op gang door de strijd tussen de patriciërs en de ambachten, maar ook door een geschil tussen de Vlaamse graaf en de Franse koning. Die eerste had namelijk zijn leen opgezegd, waardoor hij gevangen werd gezet en er een Franse gouverneur in zijn plaats Vlaanderen ging besturen. Het was dus geen verovering of inlijving van Vlaanderen, maar eerder een herstel van de status quo. Dat het woord 'feodaliteit' zelfs niet wordt uitgesproken, toont heel duidelijk dat de makers van de reeks dit verhaal willen voorstellen als het zoveelste geval

van de arme Vlaamse underdog tegen een bijna onoverwinnelijke tegenstander.

Verder is het ook duidelijk dat je geen perfecte mens moet zijn om een Vlaamse volksheld te kunnen worden. Pieter De Coninck wordt niet afgebeeld als een stoere Vlaamse krijger, maar wel als een klein oud mannetje die mogelijk slechtziend of zelfs kreupel was. Hij is wel zeer welbespraakt, wat de serie laat zien bij zijn speech voor de ambachtslieden. Maar in zijn scènes op het slagveld leek hij toch niet echt op zijn plaats. Ook Willem van Gullik, plaatsvervangend graaf van Vlaanderen, wordt niet voorgesteld als een dappere krijger, maar als een charismatische rare snuiter die geïnteresseerd is in sterren kijken en zich volgens de verhalen voor de veldslag onzichtbaar heeft laten maken door een magiër. De belangrijkste eigenschappen voor een Vlaamse held zijn dus niet kracht en vernuft, maar sociaal inzicht, doorzettingsvermogen en charisma.

Ten slotte toont de aflevering dat de Vlamingen in het verleden ook zelf klappen durfden uitdelen in plaats van er alleen maar incasseren. Vanaf het moment dat het duidelijk was dat de Vlamingen de veldslag bij Kortrijk gewonnen hadden, gaf de Franse bevelhebber Robert van Artois zich over door zijn zwaard af te geven. In plaats van hem gevangen te nemen, zoals in die tijd de gewoonte was, werd hij daar ter plaatse vermoord. Hierna zien we een ware slachtpartij plaatsvinden, waarbij Franse ridders door de Vlamingen worden afgeslacht en in de beken worden verdronken. Op dat moment staan we niet meer bekend als die uitzonderlijk rijke regio van Europa, maar eerder als een volk van brute moordenaars die de regels van het oorlog voeren aan hun laars lappen.

Het beste stuk

De hele veldslag wordt op twee manieren getoond aan de kijker. Enerzijds zijn er de re-enactments, die de hele chaos van het slagveld tonen en de een-op-een gevechten van de belangrijkste personages zeer goed in beeld brengen. Maar door enkel naar de re-enactments te kijken heb je geen idee hoe de slag nu precies verliep en wie er op dat moment in de strijd aan het winnen was. Anderzijds heb je Tom Waes die in een donkere kamer uitleg geeft bij een maquette en die zo een zeer duidelijk beeld geeft van wat er nu eigenlijk allemaal aan het gebeuren is. Uiteraard is dat dan weer een relatief statische en saaie manier van doen. De combinatie van deze beide technieken zorgt er gelukkig voor dat de slag zowel spectaculair als duidelijk in beeld wordt gebracht.

De meest opvallende quotes

“En dat verhaal is een pak complexer dan ik destijds op school heb geleerd. En geloof me, dat was het vierde middelbaar: ik heb dat drie keer gedaan, dus *I know*.”

“De Vlamingen werden op dat moment beschouwd als de Taliban, als de Islamitische Staat van die tijd.”

“De Guldensporenslag”, documentaire, Het Verhaal van Vlaanderen. (VRT, 22 januari 2023). Recensie door Alexander Hilkens.